

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра земельного та аграрного права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Земельне право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Силабус навчальної дисципліни «Земельне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 13 с.

Розробники:

С.В. Шарапова, кандидат юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри земельного та аграрного права

Затверджено на засіданні кафедри земельного та аграрного права
(протокол № 1 від 07 вересня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри земельного та аграрного права
(протокол № 14 від 2 червня 2021 року)
(протокол № 2 від 25 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри – М.В. Шульга, доктор юридичних наук, професор

В.о. завідувачки кафедри – Т.В. Курман, докторка юридичних наук, професорка

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Земельне право
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Шарапова Світлана Володимирівна, доцентка кафедри земельного та аграрного права, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	057 70492 91
E-mail	s.v.sharapova@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн-консультації	Проводяться консультації із використанням платформ Moodle, Zoom та ін.

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається суть земельного права, а також його базових категорій, аналізуються актуальні проблеми та колізійні аспекти у правовому регулюванні відносин з раціонального використання та охорони земельних ділянок різних категорій, що належать суб'єктам земельних правовідносин на різних юридичних титулах, управління у галузі використання, відтворення та охорони земель, гарантій реалізації та захисту земельних прав суб'єктів. Окреслюється коло суб'єктів земельного права, встановлюються їх права й обов'язки.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни – формування системи знань про правове регулювання земельних відносини в Україні, їх взаємозв'язок зі змінами, що відбуваються у земельній політиці держави в умовах сьогодення та у зв'язку із проведенням земельної реформи; про поняття «обіг земель», «управління у галузі земельних відносин», «земельний кадастр», «земельний контроль», «приватизація земель», «охорона земель» так і системи наукових поглядів на механізм правового регулювання земельних відносин в Україні; активізація аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти; розвиток умінь і навичок застосування земельного законодавства в правничій діяльності.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про земельне право як галузь

права, його змістовне наповнення;

- засвоєння земельно-правової термінології, теоретичних засад і системоутворюючих категорій земельного права, основних положень та інститутів земельного права;

- розвиток умінь і навичок щодо аналізу нормативно-правових актів, що регулюють земельні відносини, а також застосування земельного законодавства.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Аграрне право», «Адміністративне судочинство», «Господарське право», «Екологічне право», «Криміналістика».

Кореквізити: «Адміністративне судочинство», «Господарське право», «Криміналістика».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Визначати предмет і метод земельного права, його базові категорії і поняття.

РН НД 2. Дискутувати зі складних правових проблем застосування положень міжнародних актів, які регулюють земельні відносини, та їх вплив на розвиток земельного законодавства України.

РН НД 3. Характеризувати інституційно-функціональне забезпечення управління в галузі використання та охорони земель.

РН НД 4. Давати короткий правовий висновок та здійснювати критичний аналіз щодо правових явищ, юридичних фактів, земельно-правових норм і земельних правовідносин.

РН НД 5. Проводити дослідження щодо розуміння сутності земельних прав та гарантій їх захисту.

РН НД 6. Демонструвати знання та формувати особисту думку й

аргументовано її представляти при застосуванні норм земельного законодавства.

РН НД 7. Формулювати обґрунтовані правові висновки при вирішенні земельно-правових казусів і розв'язанні практичних проблем.

РН НД 8. Демонструвати набутті знання щодо особливостей правового регулювання використання, охорони та відтворення окремих категорій земель.

РН НД 9. Застосовувати набуті знання з земельного права у стандартних професійних ситуаціях методами відтворення та реконструкції.

РН НД 10. Вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики у сфері земельного права, приймати рішення і здійснювати юридичні дії в точній відповідності з земельним законодавством.

РН НД 11. Формувати особисту думку й аргументовано її представляти при застосуванні норм земельного законодавства.

РН НД 12. Аналізувати інформацію земельно-правового спрямування та використовувати інформаційні технології і бази даних для професійної діяльності

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Земельне право в правовій системі України	Земельне право в правовій системі України	6
2	Джерела земельного права, їх система й особливості.	Джерела земельного права, їх система й особливості	4
3	Правові основи управління у галузі використання та охорони земель	Правові основи управління у галузі використання та охорони земель	6
4	Набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки.	Набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки	2
5	Право землекористування.	Право землекористування	2
6		Обмеження та обтяження прав на землю	4

7	Юридичні гарантії земельних прав	Юридичні гарантії земельних прав	2
8		Особливості юридичної відповідальності за земельні правопорушення	4
9	Правовий режим земель як основного засобу виробництва	Правовий режим земель як основного засобу виробництва	4
10	Правовий режим земель як територіального базису	Правовий режим земель як територіального базису	4
11	Правовий режим земель як природного ресурсу, що особливо охороняється.	Правовий режим земель як природного ресурсу, що особливо охороняється.	4
12		Правовий режим земель як територіальної основи для інших природних ресурсів	4
			46

**Види навчальних занять і самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Земельне право в правовій системі України	Земельне право в правовій системі України	82
2	Набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки.	Набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе і рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання й методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Навчально-методичному посібнику для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Земельне право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. в ред. від 05.11.2003 р. № 1211-IV. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. № 2781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>

Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>

Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель: Закон України від 19 жовтня 2022 року № 2698-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-20#n21>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів 20 червня 2022 року № 2321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2321-20#n6>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану 12 травня 2022 року № 2247-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2247-20#n6>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану 24 березня 2022 року № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#n6>

Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>

Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. у новій ред. від 08.02.2006 р. № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>

Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28 квітня 2021 р. № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення : Закон України від 31 березня 2020 р. № 552-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>

Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text>

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>

Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012р. № 1051. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>

Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів: Закон України від 09.07.2010 р. № 2480-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2480-17#Text>

Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р. № 1389-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1389-14#Text>

Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>

Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>

Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>

Література

Основна література

Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: *колективна монографія* / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні : *колективна монографія* / відп. ред.: Т.Є. Харитонова, І.І. Каракаш. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 722с.

Гавриш Н. С. Використання, відтворення та охорона ґрунтів в Україні: теоретико-правові аспекти: *монографія*. Одеса: Юридична література, 2016. 398 с.

Ігнатенко І. В. Правове забезпечення зонування земель у межах населених пунктів: *монографія*. Харків: Видавництво «Фінарт», 2014. 274 с.

Каракаш І.І. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні : *монографія*. Одеса : Юридична література, 2017. 438 с.

Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми : *монографія*. Київ: Норма права, 2021. 308 с.

Лісова Т.В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми : *монографія*. Харків: Юрайт, 2020. 396 с.

Федчишин Д.В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики : *монографія*. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 418 с.

Земельне право: конспект лекцій [електронний ресурс] / уклад.: М.В. Шульга, С.В. Шарапова, Т.В. Лісова та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 144 с. URL: <http://77.244.44.2/materials/list.php>

Земельні спори: конспект лекцій [електронний ресурс] / уклад.: М. В. Шульга І. В. Ігнатенко, Д. М. Данілік та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 146 с. URL: <http://77.244.44.2/materials/list.php>

Державна реєстрація речових прав на земельні ділянки: конспект лекцій [електронний ресурс] / уклад.: М. В. Шульга С. В. Хомінець, Д. М. Данілік та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 138 с. URL: <http://77.244.44.2/materials/list.php>

Додаткова література

Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків: Право, 2016. Т. 16 : Земельне та аграрне права / редкол. : М.В. Шульга (голова), В.В. Носік, П.Ф.Кулинич (заст. голови), та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2019. 696 с.: іл.

Харитоновна Т. Є. Здійснення прав на чужі земельні ділянки в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Одеса: Юридична література, 2016. 424 с.

Федчишин Д. В. Правове забезпечення використання та охорони земель громадської забудови: монографія. Харків: Видавництво «Фінарт», 2015. 248 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <https://land.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри земельного та аграрного права. URL:

<https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/77-kafedra-zemelno-go-ta-agrarnogo-prava.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично й активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при вирішенні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні й самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки в навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції), а ноутбуки і планшети – для ведення конспектів лекцій і відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Земельне право» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів або тестів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34